

$$S = \sum_{i=1}^k S_i h_i / \sum_{i=1}^k n_i, (1)$$

де коефіцієнтом ваги S_i є процент життєздатних клітин, які знаходяться в ембріонах певної якості; k – кількість груп з різною якістю; i – номер групи; n_i – кількість ембріонів заданої якості до заморожування в кожній із груп; h_i – кількість ембріонів певної якості після заморожування в кожній із груп. Умовою оцінки життєздатності ембріонів до заморожування є $h=n$, після – $h \neq n$.

Вживання деконсервованих ембріонів (S_b) на основі урахування життєздатності клітин, які в них знаходяться, (S) визначали за допомогою формули:

$$S_b = S_d / S_c * 100\%, (2)$$

де: S_c – життєздатність ембріонів до заморожування; S_d – життєздатність ембріонів після заморожування.

З метою проведення порівняльного аналізу рівня життєздатності ембріонів, який оцінювали візуально та за допомогою запропонованого способу брали вибірку, що складалася з 32 ембріонів відмінної, 30 – гарної, 23 – задовільної та 27 – незадовільної якості. Після відігріву заморожених ембріонів їх оцінювали за цим самим методом; знайдено 30 – відмінної, 25 – гарної, 23 – задовільної та 25 – незадовільної якості.

Рівень життєздатності (збереженості) ембріонів до заморожування складав $95,0 \pm 3,85\%$ (100%), $90,16 \pm 3,78\%$ (100%), $84,71 \pm 3,90\%$ (100%) та $71,51 \pm 4,27\%$ (100%) в групах відмінної якості, гарної та відмінної якості, гарної, відмінної та задовільної якості та гарної, відмінної, задовільної та незадовільної якості, відповідно. Після кріоконсервації цей показник складав $94,38 \pm 4,08\%$ ($93,75 \pm 4,28\%$), $88,15 \pm 4,11\%$ ($90,32 \pm 3,76\%$), $79,94 \pm 4,34\%$ ($65,88 \pm 5,14\%$) та $65,49 \pm 4,49\%$ ($44,68 \pm 4,70\%$), відповідно до вищезазначених груп. Рівень вживання деконсервованих ембріонів, який розраховували за формулою 2, складав $99,35 \pm 1,42\%$, $97,77 \pm 1,88\%$, $94,36 \pm 2,50\%$ та $91,85 \pm 2,62\%$ відповідно для тих самих груп.

Використання запропонованого методу оцінки життєздатності ембріонів дозволяє виявити різноманітність за групами, що включають до себе різноякісні ембріони та однорідність за оцінкою вживання (формула 2) в тих самих групах, за виключенням 4-ї. Це свідчить про те, що життєздатність ембріонів визначається перш за все життєздатністю бластомерів, з яких він складається.

УДК 636.4.082.2/575.22

О.І.ГОРЛОВ

РОЗРОБКА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ

Інститут тваринництва степових районів ім.М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» УААН – Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

У вирішенні проблем прискорення темпів удосконалення масивів тварин велику роль відіграють методи селекції, що базуються на закономірностях популяційної генетики та застосування сучасної комп'ютерної техніки.

Головним чинником у селекції молочної худоби є оцінка бугаїв-плідників за генотипом.

Важливість цієї оцінки набула особливої актуальності в зв'язку з впровадженням у виробництво методів прогресивних біотехнологій відтворення тварин.

Для підвищення ефективності племінної роботи, необхідно розробляти і впроваджувати у практику оптимальні програми селекції на базі використання ЕОМ, популяційної генетики. Передова практика свідчить, що на основі великомасштабної селекції темпи щорічного приросту молочної продуктивності складають до 100 кг молока і більше від однієї корови.

З цієї проблематики нами вирішено ряд наукових завдань.

Удосконалено методи оцінки бугаїв-плідників з урахуванням препотентності шляхом детального аналізу відповідних розробок авторитетних вчених (Н.А.Кравченко, Д.Т.Винничук, 1965; В.Г.Назаренко, 1970; С.А.Рузский, 1963; А.П.Солдатов, Л.К.Эрнст, 1965; Ф.Ф.Эйсер, 1986) з метою забезпечення можливості однозначної градації на препотентних і непрепотентних.

Визначено об'єм вибірки для оцінки селекційно-генетичних параметрів популяції за характеристиками випадкової вибірки.

Розроблено метод формування груп-аналогів для селекційно-генетичних досліджень на основі математичного апарата векторної алгебри.

Удосконалено методику визначення достовірності багатофакторних моделей в селекції методами аналізу множинних кореляцій та регресій.

Удосконалено спосіб визначення генетичних кореляцій для підвищення об'єктивності селекційних індексів на основі застосування частинних кореляцій.

Розроблено критерій оптимізації програм селекції молочної худоби, який є сумою найважливіших селекційно-економічних параметрів, виважених за їх значущістю. Показники значущості визначаються через відповідні параметри селекційного плану попереднього періоду. Критерій оптимізації селекційних процесів застосовано при корегуванні програми селекції у племінних стадах червоної степової худоби півдня України з використанням основних положень відповідних методик М.З.Басовського, В.М.Кузнецова (1982).

Апробацію зазначених розробок проведено на поголів'ї корів червоної степової породи ($n=10945$) і бугаїв-плідників ($n=259$) за останні 20 років.

Отже, ми дійшли до обґрунтованих висновків, що пропонувані методи забезпечують підвищення ефективності галузі молочної скотарства.

УДК 631.16:658.155:636.22

І.В.ГУЗЄВ¹, М.Ф.ДЮРАН²

ПОЛІТИКА ДОТАЦІЙНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА В КРАЇНАХ ЄС

¹Інститут розведення і генетики тварин УААН

²Міністерство сільського господарства і рибальства Франції

На шляху становлення нової галузі – спеціалізованого м'ясного скотарства в Україні, в умовах одночасного формування ринкових відносин в аграрному секторі економіки, найбільш гостро постає проблема фінансового забез-